УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

Датум Кликните да бисте почели унос текста.

ИЗВЕШТАЈ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ, КАНДИДАТА И МЕНТОРА ЗА ИЗРАДУ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

1. Датум и орган који је именовао комисију

7. март 2018, Наставно-научно веће Филолошког факултета Универзитета у Београду

Одлуком Кликните да бисте почели унос текста. Научно-наставног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду образована је комисија за оцену подобности докторанта Горана Петровића.

2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назив уже научне области за коју је изабран у звање, датум избора у звање и назива факултета, установе у којој је члан комисије запослен:

1. Биљана Дојчиновић, редовни професор, наука о књижевности, 22. 6. 2016, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
2. Др Бојан Јовић, научни саветник, општа књижевност са теоријом књижевности, 27. 03. 2013, Институт за књижевност и уметност у Београду
3. Александра Вукотић, доцент, америчка књижевност, 6. 2. 2018, Филолошки факултет, Универзитет у Београду
4. Кликните да бисте почели унос текста.
5. Кликните да бисте почели унос текста.

II БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Горан Петровић је рођен 17.05.1989. године у Краљеву (Република Србија). Основну школу и гимназију завршио је у Општини Врњачка Бања, док је основне и мастер академске студије завршио на катедри за англистику Филолошког факултета у Београду. Од 2013. похађа докторске академске студије из области „наука о језику“ на својој матичној високообразовној установи. До сада је као излагач учествовао на две конференције (Први светски рат и књижевност у Андрићграду, 21–22.03.2015; Осми научни скуп младих филолога Србије у Крагујевцу, 02.04.2016) и објавио пет научних радова из различитих, језичких и књижевно-критичких области, у три различита часописа са званичне листе релевантних научних часописа у Републици Србији. Бави се писањем и превођењем књижевности. С тим у вези, добитник је похвале за учешће на литерарном конкурсу „Доситејево златно перо“ (септембар 2015), а уз то има и један објављен преводилачки прилог. Уже области интересовања су му когнитивна лингвистика, филозофија и књижевност (с нагласком на утопијској и научно-фантастичној књижевности). Тренутно је незапослен.

III БИБЛИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

1. Петровић 2014: Горан Петровић, Популарна и хегемонистичка тумачења Мореловог романа Рамбо: Прва крв 2 и истоименог филма Џорџа Косматоса, 123–142, у: часопис *Речи*, VI, бр. 7, Београд: Алфа универзитет у Београду.
2. Petrović 2015: Goran Petrović, Tehnokratska distopija u naučno-fantastičnoj književnosti: „Kad mašina stane“ E. M. Forstera, „Sumrak“ Dž. V. Kembela, 97–124, u: *Anali filološkog fakulteta*,

Beograd: Filološki fakultet.

3. Петровић 2016: Горан Петровић, О концептуализацији МУДРОСТИ у српском језику, 185–217, у: *Анали филолошког факултета*, Београд: Филолошки факултет.
4. Петровић 2017: Горан Петровић, Човек и његово тоцило бола и нужде: алтернативна еволуциона историја људске врсте у „Причи из каменог доба“ и *Времеплову* Х. Ц. Велса, 137–160,у: *Анали филолошког факултета*, Београд: Филолошки факултет.
5. Петровић 2017: Горан Петровић, О метафоричној концептуализацији различитих људских емоција и особина у српском језику помоћу изворних домена ВАТРЕ и ПЛАМЕНА, година VIII, књига 1, 27–37, у: зборник радова *Савремена проучавања језика и књижевности*, Крагујевац: Филолошки-уметнички факултет у Крагујевцу.
6. Петровић 2017: Горан Петровић, „Псалам живота“, „Стрела и песма“, „Божија њива“, „Кораци анђела“, превод песама Х. В. Лонгфелоуа, 73–77, у: *Буктиња*, часопис за књижевност, уметност и културу, бр. 53, Неготин: Крајински књижевни клуб.
7. Петровић 2018: Горан Петровић, Превредновање антропоцентризма и евроцентризма у научно-пустоловним приповеткама Х. Ц. Велса, 93–109, у: часопис *Липар*, XIX, бр. 65, Универзитет у Крагујевцу.

IV ОЦЕНА ДА ЈЕ КАНДИДАТ ПОДОБАН ДА РАДИ ДИСЕРТАЦИЈУ

Увидом у биографију и библиографију кандидата, комисија сматра да кандидат Горан Петровић Кликните да бисте почели унос текста. испуњава све услове за израду докторске дисертације.

V ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ПРЕДЛОЖЕНОГ МЕНТОРА

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

За ментора је предложена др Биљана Дојчиновић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за општу књижевност и теорију књижевности.

Библиографија ментора са најмање 5 јединица релевантних за област из које се ради докторска дисертација.

Градови, собе, портрети: огледи, КД “Свети Сава”, Београд, 2006. ISBN 86-86143-41-5
Kartograf modernog sveta: romani Džona Apdajka, Filološki fakultet, Beograd, 2007. ISBN 978-86-86419-20-0.
Susreti u tami: Uvod u čitanje Virdžinije Vulf, Službeni glasnik, Beograd, 2011.
Право сунца – другачији модернизми, Академска књига, Нови Сад, 2015. ISBN: 978-86-6263-087-2
„U lavirintu uma: Džojs, Vulfova, Fokner“, u Treći program. - ISSN 0564-7010. - Br.137/138 (2008), str. 109-115. COBISS.SR-ID: 154242060
„Predgovori modernizmu: o poetici Henrija Džejmsa”, predgovor u Henri Džejms, *Budućnost romana*, Službeni glasnik, Beograd, 2012, str. 7-45.
са Зораном Пауновићем “Paradigms, Influences, Reception”; Предговор „Парадигме, утицаји, рецепција” у *Парадигме, утицаји, рецепција,* ур. Биљана Дојчиновић и Зоран Пауновић, Филолошки факултет у Београду, 2013, стр. 14 – 22. Едиција *Филолошка истраживања данас, IV том,* главна уредница Јулијана Вучо. ISBN 978-86-6153-123-1 (за издавачку целину) ISBN 978-86-6153-146-0

Комисија сматра да др Биљана Дојчиновић, редовни професор Филолошког факултета у Београду, Катедра за општу књижевност и теорију књижевности**испуњава све услове за ментора ове докторске дисертације за област** Англистика.

VI ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ:

ОЦЕНА:

1. формулације назива тезе
(наслова)

Комисија закључује да је радни назив тезе *Еволуционизам као теоријска основа ране научно-фантастичне имагинације Х. Џ. Велса* прикладан и да добро репрезентује суштину предложене теме истраживања.

2. предмета (проблема)
истраживања

Опис теме: Предмет истраживања јесте књижевно-уметничко дело Херберта Џорџа Велса (Herbert George Wells, 1866–1946) научно-фантастичног жанра, који је на преласку из XIX у XX век, у време кад термин „научна фантастика“ још није био осмишљен (James & Mendlesohn 2003), био познат и као жанр научне пустоловине. При томе, књижевно-уметничку научну фантастику дефинишемо као прозу која најпре за циљ има да забави, а тек онда да поучи (Bergonzi 1961). Највећи део корпуса за анализу чиниће Велсова научнопустоловна проза објављена до јануара 1902. године, када је аутор у предавању под насловом „Откриће будућности“ одржаном у Краљевском институту у Лондону по први пут изразио своје друштвено-реформаторске тежње, усмерене ка успостављању светске социјалистичке државе под управом интелектуалне елите (Parrinder 1979: 70, 73). Премда је Велс и након јануара 1902. наставио да пише научну фантастику, у овој студији се неће разматрати већи део његове научно-пустоловне прозе настале у периоду између 1902. и 1946. Године, већ само дела која се могу тумачити са становишта научног еволуционизма. Истраживање ће отуда покривати најпре романе написане између 1895. и 1901. године, и то: *Времеплов* (*The Time Machine*, 1895), *Острво доктора Мороа* (*The Island of Doctor Moreau*, 1896), *Невидљиви човек* (*The Invisible Man*, 1897), *Рат светова* (*The War of the Worlds*, 1898), *Кад се уснули пробуди* (*When the Sleeper Wakes*, 1899), *Први људи на Месецу* (*The First Men in the Moon*, 1901). Затим, биће анализиране и Велсове приповетке садржане у збиркама *Украдени бацил и други догађаји* (*The Stolen Bacillus and Other Incidents*, 1895), *Прича о Платнеру и друге приче* (*The Plattner Story and Others*, 1897), *Приче о простору и времену* (*Tales of Space and Time*, 1899) и *Кратке приче Х. Џ. Велса* (*The Short Stories of H. G. Wells*, 1927).

Комисија закључује да је предложени предмет истраживања својом сложеношћу, актуелношћу и значајем одговара захтевима у областима дисертације.

3. Библиографија прелиминарних истраживања

Кандидат је приложио библиографију од 65 библиографских јединица релевантних за истраживање. Овде наводимо јединице најзначајније за истраживање:

1. Bergonzi 1961: Bernard Bergonzi, *The Early H. G. Wells: A Study of Scientific Romances*, Manchester: Manchester University Press.
2. Beresford 1915: John Davys Beresford, *H. G. Wells*, London: Nisbet & Co. Ltd, http://gutenberg.net.au/ebooks06/0609221h.html, приступљено: 18.08.2017.
3. Dark 1922: Sidney Dark, *The Outline of H. G. Wells: The Superman in the Street*, London: Leonard Parsons, https://archive.org/stream/outlineofhgwells00darkrich?ref=ol#page/n7/mode/2up,

приступљено: 18.08.2017.
4. Guyot 1920: Edouard Guyot, *H. G. Wells*, Paris : Payot & C[IE]. https://archive.org/stream/hgwellsguyot00guyouoft?ref=ol#page/n9/mode/2up, приступљено: 18.08.2017.
5. Partington 2002: John Partington, „H. G. Wells's Eugenic Thinking 1892–1944", conference presentation, The Institute of Historical Research, University of London.
6. Dickson 1969: Lovat Dickson, *H. G. Wells; his turbulent life and times*, New York: Atheneum, https://archive.org/stream/hgwellshisturbul00dick#page/n7/mode/2up, приступљено: 19.08.2017.
7. Costa 1967: Richard Hauer Costa, *H. G. Wells*, New York: Twayne Publishers (Utica College of Syracuse University), https://archive.org/stream/hgwells00cost#page/n5/mode/2up, приступљено: 17.08.2017.
8. Keenan 1970: Randall H. Keenan, *The Major Works of H. G. Wells*, New York: Simon & Schuster, https://archive.org/stream/majorworksofhgwe00keen#page/n3/mode/2up, приступљено: 17.08.2017.
9. Lodge 2011: David Lodge, *A Man of Parts*, New York: Viking Penguin, https://archive.org/stream/manofpartsnovel00lodg#page/n5/mode/2up, приступљено: 18.08.2017.
10. Glendening 2007: John Glendening, „'Green Confusion': Evolution and Entaglement in H. G. Wells's *The Island of Doctor Moreau*", 39–68, у: *The Evolutionary Imagination in Late Victorian Novels*. Ashgate Publishing, Ltd.

4. циљеви истраживања

Циљеви Главни циљеви јесу да се утврди повезаност Велсовог дела са теоретичарима астрофизичког, биолошког и социокултурног еволуционизма (Лаплас, Ламарк, Дарвин, Хаксли). Затим, у вези са тим, циљ је и да се одреде функције еволуционистичких идеја које Велс позајмљује од поменутих теоретичара, а у оквиру ширег друштвеног контекста и етаблиране интелектуалне климе XIX века оличене у позитивистичким социолошким идејама Конта и Спенсера. Кандидат намерава да у светлу еволуционистичких научних сазнања утврди дистопизам (антрополошки песимизам) Велсове научно-фантастичне књижевности. Трећи циљ је установити колико, у смислу простора и времена (како уосталом и стоји у наслову једне од његових збирки приповедака), Велс шири епистемолошке и етичке хоризонте савремене епохе. Најзад, циљеви су да се разлучи Велс као машталац и Велс као дидактичар, да се утврди какве везе његове дидактичне намере имају са његовом каснијом социјалистичком идеологијом, те да му се у оквиру научно-фантастичног и утопијског жанра одреди место као аутору препознатљивом по своме особитом социолошком идиолекту.

Хипотезе У изради рада полази се од убеђења да је Велс, као писац, производ свог времена, јер је своја прва велика дела написао у последњој деценији XIX века (fin de siècle), када су британски уметници интензивно радили на превредновању

викторијанских вредности (Bergonzi 1961: 1–22). За разлику од већине својих знаменитих колега писаца (нпр. Оскара Вајлда), Велс није писао у духу егоцентричног естетизма, већ је камен темељац његове превредновательске књижевности била наука (Bergonzi 1961: 1–22). Затим, заистраживање важна је 1884. година, када се Велс уписао на студије биологије у Јужном Кенсингтону (Partington 2002), где ће добити кључне идеје свог књижевно-уметничког дела. За образовање раних Велсових ставова од кључног значаја су идеје двојице великих биолошких еволуциониста XVIII и XIX века – Жан-Батиста Ламарка (Jean-Baptiste Lamarck, 1744–1829) и Чарлса Дарвина (Charles Robert Darwin, 1809–1882). Утицају ове двојице биолошких теоретичара може се придружити и утицај још једног великог биолога, Томаса Хенрија Хакслија (Thomas Henry Huxley, 1825–1895), чији се кључни утицај, за потребе нашег истраживања, огледа у његовој чувеној мисли да је човек је у доба свог дивљаштва стицао превласт квалитетима мајмуна и тигра, док ти квалитети у цивилизацији постају мане (Huxley 1893). Другим речима, космичка еволуција, како је Хаксли називао еволуцију живог света, утемељена је на начелу бруталне борбе за опстанак, док је етичка еволуција, како је Хаксли дефинисао развој људског друштва – односно његов прелазак из стања дивљаштва у стање цивилизованости – заснована на уздржању од бруталности, а заговарању законског решавања проблема који проистичу из међуљудских сукоба око ограничених природних ресурса (Huxley 1893). Осим биолошког и социокултурног еволуционизма, важност за истраживање имаће и космолошки еволуционизам, који се, за разлику од Хакслијевог паронимичног појма космичке еволуције, односи на теорију Пјер-Симон Лапласа (Pierre-Simone Laplace, 1749–1827). Главне хипотезе тичу се три врсте еволуције – космолошке, биолошке и социокултурне, док ће се кандидат у раду такође ослањати и на неколико споредних, као, на пример, ону која каже да је за веродстојно тумачење Велса неопходан осврт на фројдовско-јунговски антипозитивистички заокрет у поимању човекове душевности, или ону која предлаже да се у Велсовом делу, осим о маштовитој обради научних тема, може говорити и о пишчевим дидактичним намерама, или пак ону која тврди да код Велса наука не заузима централно место као код, на пример, Верна, већ се она користи ради увода у социолошке проблеме (Bergonzi 1961, Beresford 1915: 17).

5. очекивани резултати

Очекивани резултати јесу утврдити да су у Велсовом раном научно-пустоловном делу идеје космолошког и биолошког еволуционизма неодвојиве од идеја социокултурног еволуционизма, те да их само у виду међусобне испреплетености треба и посматрати. Такође, очекивани резултат јесте и доказати да Хакслијева биолошко-социолошка мисао има кључни значај у значењској структури Велсовог дела.

У смислу функционалности позајмљених еволуционистичких идеја у оквиру викторијанског друштвено-историјског контекста, резултати би требало да поткрепе хипотезу да је Велс превредновао вредности капитализма, техноцентризма, антропоцентризма, евроцентричног империјализма, креационизма, рационализма и позитивизма. При томе, очекивано је да ће се испоставити да је Велсов лични еволуционистички поглед на људску будућност, за разлику од погледа позитивиста, деевoлуцијски, а не еволуцијски.

Међу очекиваним резултатима рада јесте и потврда хипотезе о присуству заметака

Велсове социјалистичке идеологије – изразито заступљене у пишчевој публицистици (1902–1946) – у његовом најранијем делу, као и то да ћемо Велса недвосмислено препознати као писца код кога сама наука није у центру пажње, већ као писца код кога научна открића читаоца уводе у социолошку проблематику, која пак јесте средишњи проблем његове књижевности (Bergonzi 1961). Тиме би требало и да се покаже какво је то ново место у свету које човеку одређује Велс, а у светлу еволуционистичких (космолошких, биолошких и социолошких) научних сазнања.

Кликните да бисте почели унос текста.

6. план рада

1. **Литература – врста и сакупљање:** Примарну литературу чиниће дела која ће бит анализирана, док ће секундарну литературу чинити: еволуционистичка дела биолога Дарвина, Ламарка и Хакслија; дела социолошких позитивиста XIX века; дело астрофизичког теоретичара Лапласа; дела утопијских и научно-фантастичних теоретичара – Дарка Сувина (Darko Ronald Suvin, 1930–), Рејмонда Вилијамса (Raymond Williams, 1921–1988), Фредрика Џејмисона (Fredric Jameson, 1934–); критичке студије о Велсовом научно-фантастичном стваралаштву (Б. Бергонзи, П. Париндер, Џ. Хантингтон); биографска дела о Велсу (Џ. П. Вуд, Л. Диксон, Д. Лоц); дела савремених еволуциониста религије и етике (М. Росано); дела о општем стању интелектуалне климе у току XIX века, а нарочито у последњој његовој деценији (Д. Пухало, В. Пејли); дела утицајних психолога на прелазу из XIX у XX век – Сигмунд Фројд (Sigmund Freud, 1856–1939) и Карл Густав Јунг (Carl Gustav Jung, 1875–1961).
2. **Анализа корпуса истраживања** Дела одређена за тумачење биће проучена успостављањем и анализирањем аналогија између Лапласових, Ламаркових, Дарвинових и Хакслијевих идеја са једне стране и текстова примарне литературе са друге. Уз то, идеје Т. Х. Хакслија биће контрастиране са идејама социолога позитивистичког усмерења. Поред тога, за веродостојно вредновање Велсовог раног дела биће неопходан осврт на пишчеву биографију, али и на целокупни друштвено-историјски контекст викторијанског раздобља.

7. методе истраживања

Упоредно-аналитичка метода, што значи да ће се дела одређена за тумачење проучавати успостављањем и анализирањем аналогија између Лапласових, Ламаркових, Дарвинових и Хакслијевих идеја са једне стране и текстова примарне литературе са друге, а потом и да бисмо идеје Т. Х. Хакслија контрастирали са идејама социолога позитивистичког усмерења. Свакако се подразумева да је, с обзиром на чињеницу да се ради о једном књижевном истраживању, дозвољена слобода тумачења (слобода критичке мисли), као што се подразумева и то да ће нам за веродостојно вредновање Велсовог раног дела неопходан бити осврт на пишчеву биографију, али и на целокупни друштвено-историјски контекст викторијанског раздобља

VII ЗАКЉУЧАК СА ОБРАЗЛОЖЕНОМ ОЦЕНОМ О ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ КАНДИДАТА: ***Еволуционизам као теоријска основа ране научно-фантастичне имагинације Х. Џ. Велса*** Горана Петровића

НАПОМЕНА: Кликните да бисте почели унос текста.

На основу наведених података о кандидату, Комисија констатује да је Горан Петровић подобан за израду докторске дисертације.

На основу постављених циљева и очекиваних резултата, Комисија констатује и да је предложена тема

подобна за израду докторске дисертације у области утопијске и научно-фантастичне англофоне књижевности. Оваква тема до сада је недовољно научно обрађена и примерена је за самостално истраживање на нивоу докторске тезе. Садржај поглавља дисертације указује на свеобухватан приступ и сагледавање проблема са различитих аспеката.

На основу наведених података о предложеном ментору, Комисија констатује да је др Биљана Дојчиновић подобна за ментора предложене докторске дисертације.

На основу изнетог, Комисија предлаже Наставно-научном већу Филолошког факултета Универзитета у Београду да донесе позитивне оцене о подобности кандидата Горана Петровића и предложене теме докторске дисертације ***Еволуционизам као теоријска основа ране научно-фантастичне имагинације Х. Ц. Велса*** а да се за ментора именује др Биљана Дојчиновић, редовни професор Филолошког факултета у Београду.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1.	Др Биљана Дојчиновић	Редовни професор Филолошког факултета Универзитета у Београду	Ментор
2.	Др Бојан Јовић	Научни саветник Института за књижевност и уметност у Београду	Члан комисије
3.	Др Александра Вукотић	Доцент Филолошког факултета Универзитета у Београду	Члан комисије
4.			
5.			